

egenskaper förf. i Sverige synes hafva rönt mindre erkännande, än han i sanning förtjenar.

F.

39 DET TANKLÖSA I VISSA »OFÖRGRIFLIGA TANKAR.»

Freja n:o 36 8. V 1840

Det torde icke med skäl kunna nekas, att den filosofiska litteraturen i Sverige för närvarande är snart sagdt ingen, och att den teologiska¹, filologiska &c. vettenskapligheten berömvärdt med den förstnämnda håller jemna steg. Desto mera glädjande är det att se, huru i statsläran det ena djupa filosofemet efter det andra dyker upp, börjandes från läran om familjen, till den om borgerliga samhället och staten. Hvar man känner, hvilka djupa begrepp om det sedliga i familjen en viss stor författare sökt göra gällande. Uti sednaste numret af *Svenska Biet* finner man ett ytterligare bevis uppå, hvad denna författares ord gäller. En Rec. derstädes har nemligen ödmjukt följt denna mästare i spåren och predikat *en sedlighet utom samhällstillståndet*.

Denna åsigt har nu äfven gjort sig gällande i national-ekonomien och en insändare i *Aftonbladet* N:ris 99 & 100 har yttrat denna »*Oförgrifliga Tanka*» (?): »Då mångfaldiga samhällen med ordnad (?) rättstillstånd existerat före den äldsta tullorganisationen (!!!), och det *lätt låter tänka sig*, att våra moderna stater ännu kunna afskaffa denna inrättning, samt med densamma naturligtvis äfven lagstiftningen derom, *är icke då detta bevis nog*, att en tullag icke utgör någon med nödvändighet integrerande del i *Rättsfördraget* och följaktligen icke heller grundar sig på något *positivt* rättsbegrepp.» Hvad häraf läras kan, är att Förf. »lätt tänker sig ett rättsfördrag»: men *att enligt detta »rättsfördrag» något skulle återstå af all samhällsinrättning*, låter sannerligen icke lika »lätt tänka sig.»

Vi bekänna, att vi redan i »Tullkommitténs Betänkande och Förslag», för hvilket nämnda artikel synes utgöra en apologi, med förvåning betraktat den djerfva slutkonsten och ordställningen. Men i nyssnämnda *Aftonblads*artikel, som i förbigående sagdt endast torde vara en mera inspirerad utjutelse ur samma penna som det citerade »Betänkandet», öfvergår denna djerfhet till ett förlitande på den läsande publikens enfald och okunnighet, hvilket föga lär hafva någon motsvarighet annorstädes än i Hofapotekaren Ries skaldeqväden. Dock denna likhet påminner oss att hellre antaga den mildare tydningen: att det nemligen icke är oförskämndhet utan *bristande undervisning i Rättslärans elementer, som förledt Insändaren att förblanda abstrakt rätt med positiv lag*. Det vore då *Aftonblads*redaktionen, hvilken utan alla anmärkningar infört Förf:s artikel, som borde ansvara för detta plumpa vädjande till publikens omdöme. Man har också förut sett denna Red. uppduka ungefär samma läror i

¹ Hr O. O:s teologiska bemödanden i *Aftonbladet* böra likväl icke med tystnad förbigås. Hr O. O. visar här, att han i *Svensk öfversättning* med en vanlig romanläsares lätthet läsit Gal. 2, v. 16 följ. Att han skulle rådfrågat originaltexten, kommentatorer eller ens någon annan öfversättning, än den gamla *Svenska*, vore väl icke för mycket begärdt. I vår tanke innehåller isynnerhet det citerade stället det mest evidenta bevis för Aposteln Pauli prisade djupsinnighet, hvilken likväl är af det slag, som lika mycket tillfredsställer den *ensfaldige christne* och den mest frissnade *tänkare*.

statsrätten och göra all samhällslagstiftning till en abstrakt, personlig rätt. Vi hafva för längre tid tillbaka i en uppsats uti *Freja* »Om Menniskorätt och Naturens Lag» sökt antyda det oförnuftiga i denna doktrin. Aftonbladet har storsinnt satt sig öfver allt vidare eget ordande i ämnet. Men nu framträder det med en artikel, som bestämdt yrkar upphäfvandet af all positiv lag, att icke tala om den blott ekonomiska lagstiftningen. Eller hvad säger läsaren om följande definition på positiv lag: att denna nemligen bör vara »för hvarje folk på samma bildningsgrad a priori lika rättsgilltig.» Eljest är den »konventionell» och bör nedrivas!!! Det kunde

10

hafva sina sidor att jemföra dessa yrkanden med 2 Kap. 19 v. i Galaterbrevet, hvilken A. B. förklarar för ett foster af vansinne. Kanske är det icke utan intresse att här sammanställa ett par godbitar ur »Tullkommitténs Betänkande» med ännu något dylikt ur Aftonbladsartikeln, för att rätt klart ådagalägga den djupsinniga spekulering, hvarpå dessa dokumenter stöda sig. Det heter i Betänkandet:

»För att med noggrannhet bedömma Tullväsendets närvarande ståndpunkt, är det nödigt att kasta en blick till Samhällstillståndet under de närmast framfarna tider, hvarutur berörde institution utbildad sig. Det skall då finnas bekräftadt, att, medan den borgerliga lagstiftningen i allmänhet och den nationella bildningen, under deras framskridande utveckling, ömsesidigt på hvarannan återverkat, tull-lagstiftningen i synnerhet, ju mera denna betraktas af en konventionel natur, desto märkligare burit pregeln af tidsålderns olika skaplyne och af folkens olika civilisations- och industriella bildningsgrad. I Sverige, såsom annorstädes har tullinrättningens ändamål ursprungligen endast varit allenast *financielt*¹; men under tidens lopp hafva derjemte andra motiver för denna lagstiftning vunnit insteg, som hufvudsakligen bestämt systemets riktning.»

20

30

»Det var så, som genom 1739 års stadgar den prohibitiva tull-lagstiftningen bragtes till ett fulländadt system. I följd af den utveckling tullväsendet härigenom tagit, har lagstiftaren haft nödigt, att, oberäknadt det första villkoret för all borgerlig lag, eller öfverensstämmelsen med moraliska bud, betrakta ämnet så från en statsekonomisk, som *financiell ståndpunkt*. Det var här, såsom i flera samhällen, hvarest genom eget deltagande i lagstiftningen särskilda näringsintressen kunnat, skiftevis öfverlägsna i inflytande, tillvinna sig ömsesidiga fördelar, af dessa förhållanden bildats ett allt mer och mer inveckladt författningssystem, som i tillämpningen icke kunnat undgå att komma i strid med andra borgerliga intressen.»

40

Och uti Aftonbladsartikeln anträffas följande pompösa deduktioner: »Hvarje uppmärksam och fördomsfri betraktare skall imedlertid (?) utan tvifvel finna, att *Sveriges största olycka* i ekonomiskt hänseende just varit denna benägenhet, att i organisationer och stiftande af hushållslagar stänga synkretsen inom materien. Man har från början sällan aktat nödigt, att utur objektiva grunder uppställa några normalbegrepp, att derefter *homogent konstruera*, och på denna (?) väg har man, i brist af någon organismen sammanhållande kärna, bragt det till det desorganiserande tillstånd af inbördes slitningar emellan de materiella intressena, som är så utmärkande i vår tid, o. s. v.» — Detta och dylikt anser denna Förf. för svaromål »inför allmänna förnuftets domstol», och han yttrar sig med mycken harm emot dem, som möjligen kunde ödmjukast bedja honom taga *sitt* »förnuft till fånga.» Vi våga likväl

50

¹ D. ä. »en pregel af »den *financiella*» tidsålderns skaplyne.

göra denna anhängan, ehuru öfversatt med det klassiska tänkespråket *ne*
— — *ultra* — — .

40 LITTERATUR.

Freja n:o 44 5. VI 1840

PROMEMORIA UTI REPRESENTATIONSFRÅGAN AF W. F. D.

Denna gagneliga skrift, har så vidt vi känna, icke uti någon tidning blifvit 10
anmäld, ehuru den isynnerhet genom sitt historiska innehåll och sin sammanträngda form bör rekommendera sig hos alla dem, som söka upplysning uti den viktiga Representationsfrågan. Skriftens natur af sammandrag gör densamma för den redan i detta ämne kunnige till »ett slags repititionskurs», hvilket också Förf. åsyftat; men den lämpar sig äfven till ledning för den i ämnet mindre bevandrade och skulle i detta afseende varit ännu gagneligare, om förf. citerat de utförligare arbeten, uti hvilka den vettgirige läsaren kunnat finna ytterligare upplysningar.

Boken innehåller inom 198 pag. 1) en sammandragen historia om Representationens utbildning i Sverige, 96 sid.; 2) en kort framställning af 20
femton, dels till Riksdagarna inlemnade, dels särskildt af trycket utgifna, förslag till representationsreform, t. sid. 133; 3) en »vederläggning af de uppgifna skälen för stånds- och korporationsvalen», t. sid. 174; 4) de i Dagl. Alleh. för detta år, under titel: »Representationsfrågan», införda artiklar.

Bland dessa uppsatser äger isynnerhet den förstnämnda ett stort intresse för läsare af alla klasser. Den andra i ordningen ger en hastig öfverblick af den förvirring, som som ännu råder i föreställningarna om en Nationalrepresentation. Förf. har förnämligast illustrerat *ett* af de citerade förslagen med sina anmärkningar, utan att likväl taga i betraktande de förändringar 30
i detsamma, detta Förslags upphofsman sjelf gjort. Om förf:s egna tankar i ämnet, hvilka förf. i företalet uppgifver »förut, till det hufvudsakliga, vara offentliggjorda, dels i den af förf. utgifna tidskriften *Mimer*, dels i tidningen *Dagligt Allehanda*», förbjuder oss utrymmet att nu yttra oss, i synnerhet som vi redan förut i denna tidning gjort våra anmärkningar mot den citerade artikeln »Representationsfrågan» i Dagl. Alleh. Uti »Vederläggningen af skälen för stånds- och korporationsvalen» har förf. vänt sig emot Hrr Crusenstolpe och Agardh. Vi öfverensstämde med förf. deruti, att ingendera af desse uppgifvit några gilltiga skäl för sin 40
åsigt. Frågan är i vår tanke icke den, att utaf skilda korporationers intressen sammanaddera en nationalvilja. Men då man en gång erkänner, att inskränkningar i valrättighet äro nödvändiga, för att Representationen må blifva ett uttryck af nationens förnuftighet, af dess förnuftiga vilja, så blir frågan: *lemnar en viss förmögenhet en säkrare måttstock för en förnuftig insigt i Samhällets natur och för ett allmänt intresse, än egenskapen att tillhöra ett bestämdt Stånd i samhället, en viss samhällsklass? Vid denna frågas afgörande beror mycket deruppå, att man icke förblandar Stånd med Korporation.* Detta har dock till en del skett i de till vederläggning upptagna åsigterna.

Bokens allmänna nytta befrämjas äfven af förf:s enkla och populära 50
framställningssätt, och vi tveka derföre icke att på det högsta rekommendera densamma hos alla för de viktiga ämnet intresserade medborgare.